Kardinálny omyl súčasnosti

Článok Heinza Grill z 18.3.2021 na jeho stránke:
po nemecky - https://heinz-grill.de/korper-seele-bewusstsein/
po slovensky - https://heinz-grill.de/sk/dusa-tela-povedomie/

Lepšie by bolo počúvať nie iba telo

„Telo vie, čo je pre teba dobré." Táto slovná formulácia, ktorá koluje v mnohých ezoterických kruhoch a všeobecne sa šíri aj ako dobrá rada medzi ľuďmi, takmer presne charakterizuje stav vedomia v súčasnej materialistickej dobe. Ako to však naozaj je, keď niekto ľahkomyseľne poslúcha túto formuláciu?

Iste existuje množstvo potrieb, ktoré telo automaticky signalizuje a to obzvlášť, ak dospelo do nejakého stavu nedostatku. Žiadostivosť po pití, jedení, po zblížení, náklonnosti, po odpočinku, pokoji a mieri, po sympatii, pohode alebo pohodlí nie je vyvolaná vlastne priamo z fyzického tela, lebo telo je bez potrieb, ale vťahuje sa do ľudského vnútra cez nervový aparát pripomínajúci citlivý prijímač, ktorý prijíma všetky pozemské aj kozmické prúdy. Pretože nervový systém nefunguje podľa mechanistických zákonov, ale obsahuje mnohé možnosti učiť sa, stáva sa nosnou silou duševného prežívania alebo všeobecne povedané stáva sa nositeľom samotnej duše. Dušu však nesmieme vnímať obmedzene iba v jej pozemskom podobenstve, ale ako reálnu existenčnú jednotku, ktorá vyviera z vesmíru a v človeku dostáva mikrokozmický domov. Z tohto dôvodu môžeme dušu, ktorá je organizujúcou nosnou silou nervového systému, označiť za takzvané astrálne telo. Prostredníctvom tohto vysoko citlivého vkladu prekypujúceho životom má telo, ako žijúci organizmus, dobre známy pud sebazáchovy, ktorý sa vyjadruje prirodzenými formami túžob.

Ak by sa ľudské vedomie zredukovalo na pud sebazáchovy, bez zahrnutia vyššej perspektívy možností duchovného vývoja, bola by formulácia „Poslúchaj svoje telo, lebo telo vie, čo je pre teba dobré", snáď ešte ospravedlniteľná. Pri presnejšom pozorovaní sú však potreby, ktoré telo signalizuje, veľmi relatívne, lebo sa môže stať, že napríklad v končatinách ho premáha únava a hlava klesá v takmer spiacej ťažobe, hoci tu nie je ani nedostatok spánku, ani skutočné vyčerpanie. Vyskytuje sa to vtedy, keď človeka prehluší apatická nálada. Potreby, ktoré sa riadením nervov zrkadlia cez telo do vedomia, vystupujú akoby zdola nahor – alebo inak vyjadrené – skutočne z telesnosti – alebo ešte inak povedané – z takzvaného prehlušujúceho nízkeho pudu vystupujú do vedomého cítenia a predkladajú človeku veľmi veľa falošných pocitov. Je to astrálne telo, ktoré v sebe nesie najrozličnejšie formy túžob a ktoré môže byť na

jednej strane do fyzického tela veľmi zapletené, alebo na druhej strane môže z duchovnej aktivity prijímať slobodnejšie, zvrchované a svetlé vnemy. V takom astrálnom tele, ktoré sa žiadostivo spája s antipatiami, je možné rozpoznávať väčšinou akoby červené alebo nepokojné farebné tóny alebo, keď je vyčerpané antipatiou, dá sa vnímať v prejave únavy. Skutočná sympatia v spojení s empatiou a záujmom v zásade oživí nervový systém, a tým astrálne telo v jeho farebnom vyžarovaní rozradostí.

Duchovné školenie očisťuje a usporadúva astrálne telo a vedie k univerzálnemu bratstvu s čo najväčšou možnou šírkou. Žiadostivosť, ktorá akoby vystupovala z tela bez kontroly vedomia a ktorá určuje pocity a náladu, potláča skutočné možnosti duchovného vývoja a vedie vedomie do naladenia, ktoré prastaré písomnosti jogy označujú ako *avidja* - nevedomosť. V tejto súvislosti sa Bhagavadgíta vyslovuje v mnohých veršoch, ktoré dnes pre súčasnú kultúru znejú tak nepochopiteľne, ako napríklad nasledovné:

 Tani sarvani samyamaya yukta asita mat-parah.

 Keď prekonal všetky formy žiadostivosti, môže sa oproti mne posadiť zjednotený a plný oddanosti. (kapitola 2 verš 61)

Tieto slová v Bhagavadgíte vyslovila božská bytosť Krišna. Ak teraz slovo „Krišna" stotožníme so slovom „myšlienka", rozvinie sa ľahšie zrozumiteľný a nie personifikovaný význam:

 Keď prekonal všetky formy žiadostivosti, môže sa naproti myšlienke posadiť zjednotený a plný oddanosti.

K tomuto interpretovaniu treba vo všeobecnosti povedať, že myšlienka je čistou formou ducha a nesmie sa zamieňať s dobre známym intelektualizmom dnešnej doby.

Hoci sa potreby tela musia brať vážne, ako napr. hlad, ba dokonca aj potreby kontaktu, náklonnosti a uznania, hľadajúci človek na ceste meditácie sa nesmie nechať viesť primárne nimi. Bdelé vedomie v každom okamihu vystúpi nad tieto túžby tela, usporiada ich do zmysluplného vzťahu a udrží si tým vedenie nad telom, takže žiadostivosť, ktorá akoby z neho

vystupovala nahor, sa stane prirodzenou pudovou silou v živote, ktorá vyžaruje v primeranom vedomom vzťahu. Pocity stimulované signalizovaným nedostatkom, ako napríklad v klasickom zmysle potreba výživy, v tomto celkovom zvedomení a usporiadaní vedomia budú prirodzene integrované. Pre toho, kto v určitom zmysle školí svoj vzťah k jedlu a k príjmu potravy, sa hlad stane príjemným pocitom. Vedomým zaoberaním sa získa žiadostivosť vystupujúca z tela krásne začlenenie. Pocit hladu, ktorý sa môže vystupňovať až k pálčivej náruživosti, je vlastne formou žiadostivosti, formou bytosti, takzvaného útvaru kamarupa, ktorý sa môže vystupňovať v zvláštnej miere vtedy, keď v človeku existuje nejaký duševný nedostatok.[1]

Duša na onom svete

Po odlúčení tela, potom, keď duša, a tým takzvané astrálne telo prechádza do kozmu, už viac neprežíva pozemské potreby, ktoré vyvierali napríklad z pudu sebazáchovy počas doby života, ale duša celkom svojsky prežíva práve tú bytostnú formu, ktorú človek nerozvinul vďaka nedostatku odvahy, vďaka lenivosti, vďaka mnohým materialistickým spôsobom uspokojovania potrieb alebo všeobecne vďaka stiahnutiu sa. Počas doby života tu bol hlad prítomný prostredníctvom existencie tela. Človek ho mohol znášať bolestne, ale potešenie z jedenia bolo taktiež jeho denným spoločníkom. V obyčajnom živote strávi jednotlivý človek relatívne mnoho času prípravou jedla, pestovaním potravinárskych rastlín, nakupovaním a nakoniec, v konečnom dôsledku, oživuje svoje sny potrebami kulinárskych pôžitkov. Tieto potreby sú akoby automaticky dané povahou žiadostivosti a astrálneho podielu, ktorý sa hlbšie zamotal do tela. Ak by si človek svoje bytie zariaďoval iba podľa takýchto a podobných potrieb, nikdy by nemohol hovoriť o slobode a v každom prípade forma meditácie, ktorá rozkvitá v myšlienkovom obsahu, by pre neho bola nemožná. Dá sa preto povedať, že jednostranné uspokojovanie pozemských potrieb, bez kreovania vyššej ideality, necháva človeka na druhej strane duchovne hladovať. Táto problematika spočíva v materializme ako určitý druh skutočnej epidémie hladovania.

Na druhom svete, ktorý je slobodný od akýchkoľvek telesných fixácií a emócií, duša prežíva svoju pravú skutočnosť a kvalitu. Ak sa nemohla postupne duchovne vyvíjať podľa primeraných potrieb a ak vykazuje mnohé zanedbania, ktoré sa však vzhľadom na vývoj robiť mali, vytvorí si pre seba cloniaci obal, ktorý bude brániť cirkulácii prirodzených síl svetla. Potom sa cíti ako uzavretá a izolovaná. Je uväznená akoby v cele bez svetla a trpí tak nedostatkom duchovných vzťahov a duchovných obsahov. Tak ako v pozemskom živote strava udržiava telo, rovnako aj riadne duchovné snaženie k vyšším cieľom vyživuje dušu, ktorá sa tým nachádza vo svetle.

Dá sa povedať, že duša sa riadne vyživuje svetlom od vyšších častí, ktoré sa vyvíjajú v astrálnom tele, zatiaľ čo prostredníctvom nízkych častí, sa vynárajúce žiadostivé chúťky, ktoré

sa vystatujú telesnými túžbami, dostávajú do úbohej, izolovanej a zatemnenej pozície. Často sa preto stáva, že potešenia, ktorým sa človek oddával, sa teraz na druhom svete stávajú utrpením, zatiaľ čo namáhavé zotrvávanie s disciplinovanou výdržou, často prekračujúcou hranice, dokonca aj s určitým chradnutím tela a s obetavým zápasom o vyšší vývoj, vytvorí radostné a sympatické útvary. Bytie na tomto a na onom svete je väčšinou tak zásadne rozdielne, ako v živote deň a noc.

Nedostatočný duševný vývoj je možné vnímať už v pozemskom živote

Človek spravidla zbadá iba skutočné potreby, ktoré telo signalizuje a celkom opomína najjemnejšie volania v duši, ktoré mu pripomínajú vývojové otázky. Telo sa napríklad cíti vyčerpané a unavené, chce oddych, spánok a pokoj. Ako často občan prežíva vyčerpanosť práve pri jednostrannom preťažení a pri nedostatku zmysluplných aktivít. Telo mu stále viac signalizuje potrebu stiahnuť sa a mať pokoj. Skutočnosť, že by predsa len zmysluplná aktivácia ľudského potenciálu, a to myslenia, požadovaného cítenia a vôle, mohla tvoriť východisko z tejto dilemy, však jednotlivec zvyčajne nezažije.

Skúsenosť s regeneračnými pobytmi, spojenými s duchovnými študijnými kurzami, zarážajúcim spôsobom ukazuje, že po niekoľkých týždňoch alebo najneskôr po pár mesiacoch je možné v duši zažiť prítomnosť nedostatku skutočnej aktivity a mentálneho posilnenia. Počas fázy vyčerpania telo túži po pokoji a v psychike signalizuje jednostrannú túžbu po náklonnosti k pasivite. Až po prvej vykonanej a udržanej aktivite, ktorá Až po prvej vykonanej a nevzdanej, vydržanej činnosti, ktorá bola privedená do rozvoja a priniesla posilnenie duševných zážitkov a schopnosti vytvárať si vzťahy, si cvičiaci všimol, že v tomto období, keď bol stále ešte vyčerpaný, že mu skutočne niečo chýblo. Pri spätnom pohľade bolo možné spoznať starý stav s jeho špecifickým deficitom.

Prehnane by sa dal uviesť zvláštny príklad a predstaviť si, že by človek nemal vysoko organizovanú ruku s piatimi prstami, ale akúsi zvieraciu labu, asi ako pes. Tá je menej diferencovaná, prsty nemá článkované a nie je vybavená citlivým hmatovým zmyslom. Ak by mal človek laby, nemohol by nikdy robiť takú jemne členenú prácu, nebol by schopný písať a rovnako ani umelecky modelovať. Človek sa pozerá na psa, vidí jeho laby a môže si pomyslieť: „Vďaka Bohu, nechýbajú mi citlivé a modelujúce ruky." Ale pes sa nedokáže tak pozrieť na človeka a nedokáže si povedať: „Chýbajú mi ruky." Avšak človek, ktorý by musel navždy zostať na stupni vývoja s labami, by si rovnako nedokázal vyvinúť túžbu po vysoko organizovaných rukách, pretože by si ich nedokázal ani len predstaviť a myslieť na ne. Boli by mimo jeho chápacích možností, a preto by v tomto stave ani necítil nedostatok. Nedostatok jemnej citlivosti, šikovnosti a modelovacích schopností vďaka svojim labkám by takisto pocítil, iba až by

mal ruky s citlivými prstami. Deficit preto dokáže človek vnímať iba potom, keď sa pred ním nachádzajú možnosti, ktoré je schopný porovnať.

Najpodstatnejší nedostatok dnes spočíva v tom, že človek neprisudzuje životu duchovný význam a v tom, že mu chýbajú zodpovedajúce vnímacie orgány pre skutočnú spiritualitu. Jednotlivý človek si ani nedokáže predstaviť, že by mal nejaký nedostatok duchovnosti a v neposlednom rade dokonca ani nedostatok vnútorného prežívania, teda v oblasti duševnej. Až po určitom čase, keď sa školí a učí sa, aby mu pribúdali duchovné vnemy, citové vnemy a myšlienky, a v tejto disciplíne si do istej miery vytvára duševné nástroje, akoby to bol istý druh ľudských rúk, avšak nie sú to viditeľné ruky, ale duševné schopnosti a morálne kompetencie, ktoré vedú ku komunikácii, k vyššiemu vnímaniu a k múdrym úsudkom; človek si všimne, ako bol vlastne v skutočnosti stratený a dokáže sa s múdrou reflexiou pozrieť naspäť a spoznať, že bez absolvovania vývoja mu skutočne chýbala určitá esenciálna možnosť.

Ak človeku chýbajú v živote vývojové kroky, po smrti to prežíva ako podstatný a hlboký nedostatok



Zápas Michaela, ktorý kopijou poráža draka, je symbolickým obrazom archanjela;

zatiaľ čo najjemnejšia vertikála, línia akoby skoro pozdvihnutá z tiaže, je výrazom princípu Archai.

Prekročenie duše z tohto na druhý svet v zásade vždy vedie k spätnému pohľadu na minulé bytie. Po ur

„Poslúchaj svoje telo, lebo ono vie, čo je pre teba dobré" - táto slovná formulácia popisuje sklon k veľmi

Vertikála je symbolom Arché, ducha alebo myšlienky.

Archai sú podľa ich duchovnej prirodzenosti tými zvrchovanými mocnosťami, ktoré by chceli človeka vo

Horizontála je symbolom pre sociálny a pozemský život.

Ak by človek sám seba pozoroval, napríklad celkom

Kríž je symbolom syntézy.

Teraz môžeme nechať hovoriť Arché. Jemným spôsobom oznamujú prostredníctvom im zverenej vyššej

Meditácia pripraví človeka na duchovný svet

Meditačné cvičenia, tak ako sú dnes mnohorako chápané iba ako nástroj na uvoľnenie alebo prinajlepšom na získanie lepšej vyváženosti, v žiadnom prípade nemajú slúžiť na to, aby sa telo dobre cítilo alebo pre zmyslový svet. Každá skutočná meditácia si vyžaduje prekročenie hranice nad vlastné slabosti, vyčerpania, pocity menejcennosti, emócie a zúfalstvá[6]. Duchovné obsahy, vyššie múdrosti a pravdivé poznatky chcú dospieť ako riadne nové sily do doterajšieho schátralého bytia. Pomocou koncentrácie sa kultivujú a s vytrvalosťou sa udržujú v pamäti, takže tie najlepšie ideje sa nakoniec stávajú praktickými ideálmi a v neposlednom rade použiteľnými sociálne schopnými článkami bytosti. Tak ako ľudská ruka sa dokáže úplne nanovo a vyššie preorganizovať zo zvieracej laby, tak by v rovnakej miere mala meditačná práca zvedomiť ten nedostatok v oblasti duchovného života, ktorý človek v duši má, a tvorivé sily by opäť mal dať k dispozícii, aby individuálny človek dostal pocit, že život v tejto zhubnej

dobe má zmysel práve preto, lebo môže byť naplnený novými silami, estetickými cieľmi a skutočnými duchovnými obsahmi. Keby nijaký nový duchovný začiatok nenastal, ani žiadne posilnenie substancie človeka v zmysle jeho vyšších schopností a nadzmyslových orgánov, nikdy by nemohol spoznať nedostatok, ktorým skutočne trpí. Potom je ako občan, ktorý leží na pohovke, uchýli sa do svojho užívajúceho si sveta tela a vôbec nezbadá, že v skutočnosti má nedostatok pohybu. Duchovný nedostatok však človek zbadá až vtedy, keď sa dlhšiu dobu rytmicky budujúc zaoberá duchovnosťou v rámci študijných cyklov a z toho získa vyššiu úroveň prehľadu o sebe samom a o svjej biednej minulosti.

Vlastne my všetci ľudia sme v stave už viac nevnímaného duchovného nedostatku, a preto nás materializmus premáha bezprecedentnou diktátorskou tvrdosťou a bezohľadnosťou.

Pramene:

Sri Aurobindo, *Syntéza jogy*, 1991, s.55

„Metóda, ktorú sme použili, teda spočíva v tom, uviesť celú našu vedomú bytosť do vzťahu a kontaktu s božskou bytosťou a zavolať Boha, aby celú našu bytosť premenil na Jeho. Tak sa v istom zmysle stane samotným Bohom, opravdivou osobou v nás, *sadhakom*[7] = duchovným žiakom našej *sadhany*[8] = duchovného cvičenia, avšak ostáva tiež majstrom jogy, ktorý nízku osobu v nás použije ako stredobod pre božské pretvorenie a ako nástroj na naše vlastné zdokonalenie. V skutočnosti tlak *tapasu*[9] = oheň, v nás uskutoční zrieknutie sa toho, (totiž sila vedomia, že v idei je centrovaná božská prirodzenosť) čím vo svojej celostnosti sme a prinesie jej vlastné uskutočnenie. Božská vše-vediaca a vše-pôsobiaca bytosť zostúpi do našej stemnenej a obmedzenej bytosti. Postupne presvetlí celú nižšiu prirodzenosť, bude jej privádzať stále nové sily a nakoniec svojou aktivitou nahradí všetky formy nízkeho ľudského svetla a smrteľného pôsobenia."

Rudolf Steiner, *Antropozofické smernice* (1924/1925) GA 26:

„Ako vôľová bytosť sa človek neobracia na svoj organizmus, ale na vonkajší svet. Ak chce chodiť, nepýta sa, čo cíti vo svojich nohách, ale aký cieľ je tam vonku, ku ktorému chce prísť. Zabudne na svoj organizmus, v ktorom by on chcel. Vo svojej vôli neprislúcha svojej prirodzenosti. Patrí ... prvej hierarchii.

Poznámky:

[1] O *kamarupa – Bhagavadgíta*, kap.3, verš 43: Niekto, kto hovorí: „Načúvaj svojmu telu, lebo ono vie, čo je dobré", ten sa prežíva z minulosti a nie v procese nastávania k budúcnosti. Nadväzuje na svoj vlastný osud – inak vyjadrené – na karmu.

[2] Pozri Franz Josef Weltz, *Ilúzia ľudskej dôstojnosti*, 2004, s.267

Archai boli v gréčtine označovaní ako takzvané Eóny. Vo všeobecnosti sú to Duchovia Prapočiatkov. Označenie sa odvodzuje od gréckeho arché, to znamená začiatok, princíp, pôvod.

[3] Ďalšie základy o duchovných hierarchiách, zvlášť archai, anjeloch Prapočiatkov pozri tiež v knihe Heinza Grilla *Skryté konštelácie duše*.

[4] Podľa antropozofického učenia sa priraďuje prvá hierarchia – Serafíni, Cherubíni a Tróni - k ľudskému elementu vôle. Archai patria do tretej hierarchie, ktorá pozostáva z Anjelov, Archanjelov a Archai. V zásade títo Anjeli Prapočiatkov – Archai – pôsobia v zmysle elementu vôle, pretože zodpovedajú v človeku za riadenie až do hĺbky tela.

[5] „Cesta je cieľom" je degenerovanou formou citátu od Konfucia, ktorý správne znie: „Prinášam svoju vôľu na cestu."

[6] Nedostatok duchovnosti vedie k telesnému úpadku.

[7] *sadhaka* – duchovný žiak

[8] *sadhana* – duchovné cvičenie

[9] *tapas* – oheň, odriekanie

O spoločných stretnutiach a cvičeniach duše

Podujatia s Heinzom Grillom < späť